

סודות בטיפול – היבטים קליניים

חגית פוקס פינגרמן
קרימינולוגית קלינית

הכנס השנתי של הקרימינולוגים הקליניים, מרץ 2008

מהות הסוד

טומן במהותו קונפליקט: שמירה מול גילוי; הכחשה
מול הכרזה

שמירתו מצריכה מאמץ מתמיד על מנת להסתירו
צבוע לרוב בצבעים של בושה ואשמה
לעתים קרובות מוגן על ידי מערכת שקרים שמטרתם
להסוותו ולהצפינו

דיאלקטיקה מרכזית של הטראומה הנפשית
Herman, 1992

מקומו של הסוד בהתפתחות

מנגנון חיוני בהתפתחות היחיד

מאפשר ומאיץ את תהליכי הספרציה והאינדיבידואציה

הסוד הראשון: ראשית ההבחנה בין פנים לחוץ

הבחנה בין me ל- not me

המילה "לא"

נגאטיביזם ו'דווקאיות'

גורם מסייע ומעצים בהתפתחות העצמית - חיזוק תחושת

הנפרדות

כלי לשליטה עצמית

גלגולי הסוד

בתחילת ההתפתחות - חוסר סודות, מיזוג ראשוני
עם האינדיבידואציה - יכולת יצירת הסוד
עם טרום ההתבגרות – התנסות בהסתרה ובגילוי
בגיל ההתבגרות - שיתוף בסודות בשרות הצורך
להתקרב

אצל האדם המבוגר – יכולת לקיום עצמי ללא סודיות (אך
עם סודות), לאינטימיות, הדדיות והתחלקות, תוך
שמירת מרחק שהוא חיוני לפרטיות ולנפרדות

טיפולוגיה

סודות מאפשרים מול סודות הרסניים/מעכבים

סודות מאפשרים:

מטרתם התפתחותית ומארגנת

מאפשרים צמיחה ונפרדות

מאפשרים יצירת גבולות לשם התפתחות תקינה

סודות הרסניים/מעכבים:

הרסניים להתפתחות העצמי ולקשרים בינאישיים

מטרתם למנוע איום חריף על העצמי ו/או על הסובבים

הסתרתם נועדה למנוע קטסטרופה אותה מדמיין בעל הסוד

שמירתם כרוכה כל הזמן בחרדה קיומית ובאשמה

הסוד ההרסני

מתפתח על בסיס דינאמיקה של כשל בהכלה
בעל הסוד מרגיש שהזולת המשמעותי לו אינו יכול להוות **אוזן קשבת** או **נפש מכילה** (אהרוני, 2003)

הסוד הופך למרכיב בתוך יחסיו עם האחר, צובע את היחסים ואת הדינאמיקה המשפחתית ועלול להפוך לכוח המכתיב את חיי היום יום

"זה הסוד שלנו ואיש לא יוכל להבינו... תהיה ההפחדה עדינה או מאיימת ככל שתהיה, החשאיות מבהירה לילדה שכל העניין הוא רע ומסוכן. שמירת הסוד היא איפוא, גם מקור לפחד וגם הערובה לבטחון-" הכל יהיה בסדר אם לא תספרי". הסוד הופך מאגי ולובש ממדים מפלצתיים. ילדה שאין לה ידע או מודעות מינית, אף אם אינה סובלת כאב או מבוכה בגלל המגע, תרגיש נגועה בתחושת רוע ותחוש בסכנה כתוצאה מן הסודיות המוחלטת..."

ענת גולדשטיין, ג'ודי כץ-טשרני, מתוך "הסוד ושברו": סוגיות בגילוי עריות הוצאת הקיבוץ המאוחד, מכון אדלר, אוניברסיטת תל-אביב

התכמסות הסוד

הסוד כמעין **כיס פנימי** או **כמוסה** בבטנה החיצונית של הנפש

מבחינה טופוגרפית, מצוי הסוד קרוב לפני השטח, במקום בו יש פוטנציאל או סכנה למגע עם הזולת עם הזמן הופך 'כיס' זה למבנה בעל קיום עצמאי, מעבר לתוכן שיצר אותו נוצר מנגנון של סודיות - דינאמיקה של סודיות

הסוד הקולקטיבי

קושר את שותפיו בברית משותפת של ידיעה
ברית שהיא קונספירציה של פחד ושתיקה
גובה מחיר יקר של העדר תקשורת חופשית
פוגמת בהתפתחות הזהות האישית

השלכות הסוד הקולקטיבי קשורים לא רק בתוכנו
אלא גם באינטראקציות הדיספונקציונאליות
שהתפתחו בעקבותיו--N-

חשיפת הסוד

פוטנציאל להפוך את הסוד ליותר אמיתי ומוחשי
לעתים אין מילים לתאר את הפגיעה שנשמרה בסוד
בעל הסוד ואחרים עלולים לפקפק בזיכרונות
שמעולם לא נוסחו במילים
אירועים טראומטיים עלולים ליצור בעיות בקידוד
הזיכרונות (זומר, 2004)

תגובות לחשיפה של סיפורים, סודות או סתם אירועים

חשיפה קורית כאשר ילד מספר או נותן להבין בדרך זו או אחרת שהוא עובר התעללות. לעיתים ילדים מספרים זאת באופן ישיר, לעיתים זה בא לביטוי באופן עקיף- דרך התנהגות, דרך ציור, כתיבה או משחק.

ילדים יכולים לחשוף התעללות שקרתה בעבר, או התעללות שקורית באותה תקופה.

סוגי חשיפה

חשיפה ישירה

חשיפה עקיפה

חשיפה מותנית

חשיפה מוסווית

חשיפה לצד ג'